

RAPORT REKOMENDACJI SPOŁECZNYCH DO STRATEGII ROZWOJU GMINY BIAŁA PODLASKA 2030

Dokument opracowany przez Fundację Blżej Zachodu
w ramach projektu „Rozmawiamy o przyszłości –
wspólnie tworzymy strategię Gminy Biała Podlaska”

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
WSPARCIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH MOC MAŁYCH SPOŁECZNOŚCI

Biała Podlaska, 30.11.2025

Wprowadzenie

Niniejszy raport powstał w wyniku procesu dialogu społecznego prowadzonego przez Fundację Bliżej Zachodu w okresie od września do listopada 2025 r. w ramach projektu „Rozmawiamy o przyszłości – wspólnie tworzymy strategię Gminy Biała Podlaska”. Dokument stanowi wkład społeczny do Strategii Rozwoju Gminy Biała Podlaska 2030 i obejmuje wnioski z warsztatów lokalnych, wysłuchania obywatelskiego oraz analizy kart wypowiedzi mieszkańców.

W procesie udział wzięli mieszkańcy różnych sołectw – m.in. Janówki, Młyńca, Michałówki, Dokudowa Pierwszego i Drugiego, Grabanowa oraz Wilczyna – reprezentujący zarówno osoby aktywne społecznie, jak i tych, którzy dotychczas nie uczestniczyli w życiu publicznym. Dzięki temu raport odzwierciedla szerokie spektrum potrzeb i oczekiwań społeczności gminnej.

Metodyka

Proces konsultacyjny obejmował trzy elementy: cykl warsztatów, wysłuchanie obywatelskie oraz analizę materiałów pisemnych. Warsztaty przeprowadzone w trzech miejscowościach dostarczyły diagnozy lokalnych mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń. Zgłaszane opinie dotyczyły zarówno kwestii infrastrukturalnych, jak i społecznych – od niedoboru chodników i oświetlenia, przez potrzebę integracji między sołectwami, aż po oczekiwania wobec władz dotyczące poprawy komunikacji i dostępności informacji.

Wysłuchanie obywatelskie zgromadziło mieszkańców i przedstawicieli samorządu, a tematyka wypowiedzi koncentrowała się wokół kwestii komunikacji i przepływu informacji. Uzupełnieniem były indywidualne karty wypowiedzi oraz ankieta określająca priorytety strategiczne, w której najczęściej wybierano: poprawę infrastruktury drogowej, wzmocnienie więzi społecznych, rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój oferty dla młodzieży.

Diagnoza społeczna i wnioski z konsultacji

Opinia mieszkańców pozwala wyłonić kilka kluczowych zagadnień, których znaczenie powtarza się niezależnie od miejscowości.

3.1. Potencjał społeczny i tożsamościowy

Mieszkańcy wskazują na wysoką wartość gminnej wspólnoty i kultury lokalnej. Wśród mocnych stron wymieniano bogatą historię, postać ks. Brzózki, aktywność ochotniczej straży pożarnej i KGW, liczne inicjatywy oddolne oraz napływ nowych mieszkańców, którzy przyczyniają się do odświeżenia życia społecznego. Piękna przyroda – w tym rzeka i rozległe tereny zielone – stanowi ważny element tożsamości i potencjał dla turystyki i rekreacji.

3.2. Problemy infrastrukturalne

Najczęściej zgłaszanym problemem są drogi: ich stan techniczny, brak chodników, niedostateczne oświetlenie oraz brak bezpiecznych ciągów pieszo-rowerowych między sołectwami. Dla wielu mieszkańców barierą w codziennym funkcjonowaniu jest również brak komunikacji publicznej, co szczególnie doskwiera młodzieży i seniorom.

3.3. Przepływ informacji i komunikacja wewnętrzna

Niemal we wszystkich lokalnych diagnozach pojawiał się problem deficytu informacji – zarówno ze strony władz, jak i między mieszkańcami. Wskazywano, że sołectwa stosują różne sposoby komunikowania, co prowadzi do chaosu, wykluczenia informacyjnego i poczucia braku przejrzystości. Podczas wysłuchania obywatelskiego wskazano wprost potrzebę wprowadzenia jednego, wspólnego standardu komunikacji sołtysa z mieszkańcami.

3.4. Relacje społeczne i integracja

Wielu mieszkańców podkreślało rosnące podziały między miejscowościami, ale także międzypokoleniowe. Wskazywano na narastającą bierność, brak wspólnych działań i wydarzeń, a także krytykę osób aktywnych społecznie. Jednocześnie w każdej grupie warsztatowej pojawiała się nadzieja na „impuls do działania”, „tworzenie wspólnoty” i „poznanie nowych perspektyw”.

3.5. Młodzież, edukacja i przyszłość demograficzna

Młodzież jest postrzegana jako grupa najbardziej narażona na odpływ z gminy – z powodu braku zajęć, przestrzeni do spotkań i możliwości rozwoju.

W ankietach wysoko oceniano potrzebę działań edukacyjnych, powołania Młodzieżowej Rady Gminy oraz rozwijania projektów łączących szkoły, organizacje społeczne i instytucje kultury.

3.6. Środowisko i inwestycje

W wielu miejscowościach pojawia się obawa przed niechcianymi inwestycjami – przede wszystkim fermami przemysłowymi – które mogłyby pogorszyć jakość życia. Z drugiej strony mieszkańcy widzą potencjał w rolnictwie ekologicznym, lokalnych produktach i rozwijaniu terenów rekreacyjnych nad wodą

Analiza SWOT Gminy Biała Podlaska z perspektywy mieszkańców

S – Mocne strony	W – Słabe strony
Atrakcyjna lokalizacja, duże tereny zielone, piękna przyroda	Słaby stan dróg, brak chodników i oświetlenia
Aktywne KGW, OSP, GOK, zespoły ludowe	Brak komunikacji publicznej, trudny dostęp do usług
Silna tożsamość lokalna, historia regionu, postać ks. Brzózki; lokalni artyści, język chachłacki	Brak dostępu do Internetu i zasięgu w wielu miejscach
Wysoka gotowość do współpracy i integracji	Podziały między miejscowościami i między pokoleniami; konflikty
Napływ nowych mieszkańców, zwiększający różnorodność i potencjał rozwojowy	Brak przepływu informacji, niespójna komunikacja sołtys–mieszkańcy
Dobrze funkcjonujące przedszkola i szkoły, zaangażowanie kadry edukacyjne	Narzekanie zamiast działania
O – Szanse	T – Zagrożenia
Nowa władza w gminie otwarta na dialog społeczny	Uciążliwe inwestycje (fermy, produkcja drobiu)
Środki zewnętrzne: KPO, fundusze na cyfryzację, OZE, infrastrukturę	Zmiany klimatyczne, ekstremalne zjawiska pogodowe, rosnące koszty produkcji rolnej
Odradzanie się organizacji pozarządowych; wzrost aktywności społecznej	Wyludnienie i starzenie się ludności; odpływ młodzieży

Nowi mieszkańcy i tanie działki – szansa na rozwój demograficzny	Brak zaangażowania części mieszkańców w sprawy lokalne; wypalenie społeczne
Rozwój lokalnych produktów i rolnictwa ekologicznego	Bliskość granicy i niepewność geopolityczna
Możliwość tworzenia szlaków turystycznych, rekreacji nad wodą, agroturystyki	Procedury i polityki państwa/UE postrzegane jako obciążenie dla rolników

Rekomendacje społeczne do Strategii Rozwoju Gminy

Na podstawie zebranych danych wyłoniono kierunki działań, które mieszkańcy uznają za najbardziej potrzebne i możliwe do wdrożenia w perspektywie 2030 roku.

4.1. Infrastruktura i mobilność

Fundamentalnym oczekiwaniem mieszkańców jest konsekwentna poprawa infrastruktury drogowej oraz zwiększenie bezpieczeństwa pieszych. Priorytetem powinny być odcinki łączące miejscowości o dużym natężeniu ruchu, a także doświetlenie newralgicznych miejsc.

Rekomenduje się również utworzenie gminnej lub powiatowej komunikacji zbiorowej opartej na małych busach kursujących między sołectwami i miastem Biała Podlaska. Rozwiązanie to szczególnie wspierałoby seniorów i młodzież, dla których brak transportu jest barierą w dostępie do edukacji, usług i pracy.

4.2. Komunikacja społeczna i przejrzystość działań

Zgłaszane wielokrotnie problemy komunikacyjne wskazują na potrzebę stworzenia jednolitego systemu informowania mieszkańców. Najlepszym rozwiązaniem byłoby

równoległe wykorzystanie strony internetowej gminy lub stworzenie aplikacji mobilnej, SMS-ów oraz modernizacja fizycznych tablic informacyjnych. Sołtysi powinni otrzymać zestaw zasad i narzędzi, które ujednolicią sposób przekazywania informacji oraz zwiększą poczucie przejrzystości działań publicznych.

4.3. Wspólnota, integracja i kapitał społeczny

Gmina powinna aktywnie wspierać inicjatywy społeczne budujące więzi między mieszkańcami. Mieszkańcy oczekują wspólnych wydarzeń gminnych, wizyt studyjnych do aktywnych sołectw oraz programów, które ułatwią współpracę między KGW, OSP, szkołami i organizacjami pozarządowymi.

Warto rozważyć wdrożenie programu mikrograntów „Aktywne Sołectwo”, który umożliwi mieszkańcom realizację projektów niskokosztowych – od warsztatów po lokalne akcje integracyjne. Uczestnicy warsztatów wielokrotnie podkreślali, że małe działania integracyjne – „poznanie sąsiada, poznanie sąsiedniej miejscowości” – mają realny wpływ na wzmacnianie wspólnoty.

4.4. Młodzież i edukacja

Aby przeciwdziałać niskiej aktywności młodzieży i ryzyku jej odpływu z gminy, konieczne jest wdrożenie działań, które zapewnią młodym ludziom realny wpływ na sprawy lokalne oraz atrakcyjną przestrzeń do rozwoju. Kluczowym elementem powinno być powołanie Młodzieżowej Rady Gminy, działającej jako ciało konsultacyjne i inicjatywne, dzięki któremu młodzi mieszkańcy będą mogli uczestniczyć w procesach decyzyjnych oraz współtworzyć działania społeczne, kulturalne i edukacyjne.

Rekomenduje się również rozwój oferty kierowanej do młodzieży, w tym warsztatów kompetencji cyfrowych, projektów ekologicznych i działań wolontariackich, oraz ożywienie świetlic wiejskich poprzez dedykowane im programy animacyjne.

4.5. Wsparcie lokalnej gospodarki i rozwój turystyki

Mieszkańcy wskazują na potrzebę wzmocnienia lokalnej gospodarki. Oczekiwane jest przede wszystkim tworzenie oraz udostępnianie przestrzeni do sprzedaży produktów lokalnych – stałych lub sezonowych miejsc targowych, punktów sprzedaży bezpośredniej oraz cyklicznych kiermaszy. Rekomenduje się także inwestowanie w infrastrukturę umożliwiającą rozwój ruchu rekreacyjnego, w szczególności dobre dojazdy, ścieżki rowerowe i piesze, oznaczone trasy turystyczne oraz miejsca odpoczynku. Ważnym działaniem jest również opracowanie i upowszechnienie mapy atrakcji turystycznych gminy oraz jej aktywna promocja, co zwiększy rozpoznawalność gminy i wesprze lokalnych przedsiębiorców.

Podsumowanie

Zgromadzone opinie mieszkańców jednoznacznie pokazują, że Gmina Biała Podlaska posiada znaczący kapitał społeczny i kulturowy, który – odpowiednio wspierany – może stać się fundamentem zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy oczekują przede wszystkim: poprawy infrastruktury, lepszej komunikacji, integracji społecznej oraz inwestycji w edukację i młodzież.

Raport ten odzwierciedla realne potrzeby zgłaszane podczas warsztatów, wysłuchania i w indywidualnych wypowiedziach. Jego wdrożenie w procesie tworzenia Strategii pozwoli nie tylko zwiększyć jakość życia mieszkańców, ale także wzmocnić relacje społeczne, które – jak podkreślano – są największą wartością gminy.